

Nässjö kommun
medborgarkontoret@nassjo.se

2023-06-01
Dnr SI 2022:6164

Rektor
johan.wirzen@nassjo.se

Beslut

efter tematisk kvalitetsgranskning av grundskolors arbete för en inkluderande utbildning vid
Rosenholmsskolan i Nässjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av grundskolors arbete för en inkluderande utbildning på Rosenholmsskolan. Syftet är att granska skolors arbete för att skapa en tillgänglig lärmiljö som en del i en inkluderande utbildning, med särskilt fokus på de utmaningar i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter. Granskningen inriktas mot grundskolans årskurser 7-9.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. I bilaga 1 och 2 återfinns fakta om skolan samt mer information om hur granskningen genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas. En skriftlig redovisning av utvecklingsarbetet begärs då också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning kan Skolinspektionen lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Rosenholmsskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning skapar rektor förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas?

Rektor skapar i låg utsträckning förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver i samverkan med personalen utveckla ett systematiskt arbete för att identifiera hinder i lärmiljön och genomföra nödvändiga förändringar som främjar en tillgänglig lärmiljö utifrån ett fokus på neuropsykiatriska svårigheter.
- Rektorn behöver se till att all personal ges kunskap om neuropsykiatriska svårigheter och vilka pedagogiska konsekvenser dessa kan få i lärmiljön.

I vilken utsträckning präglas undervisningen av tillgänglighet, så att de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas?

Undervisningens präglas i låg utsträckning av tillgänglighet, så att de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, i samverkan med elevhälsan, utveckla undervisningen så att den i högre grad blir pedagogiskt tillgänglig för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter.
- Lärarna behöver, i samverkan med elevhälsan, stärka den sociala lärmiljön för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter så att undervisningen främjar delaktighet och gemenskap.
- Lärare behöver i samråd med elevhälsan och rektorn inleda ett aktivt arbete med att ta fysiska tillgänglighetsaspekter i beaktande vid planering och utformning av undervisningen utifrån ett fokus på neuropsykiatriska svårigheter.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-12-01 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:6164) i de handlingar som sänds in samt ange skolans och huvudmannens namn.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

I vilken utsträckning skapar rektor förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas?

Inom detta område granskas hur rektor förankrar en värdegrund som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och där ett tillgänglighetsperspektiv finns med vid relevanta beslut. Vidare granskas om rektor leder ett systematiskt arbete för en tillgänglig lärmiljö som särskilt motverkar de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter. I det ingår att organisera verksamheten så att nödvändiga förändringar möjliggörs samt att rektor skapar förutsättningar för att personalen ska kunna implementera nyvunna kunskaper i ett kollegialt lärande.

Området omfattar även om rektor identifierar behov av kompetensutveckling och ser till att åtgärder vidtas för att stärka personalens kompetens i att upptäcka och undanröja hinder kopplade till neuropsykiatriska svårigheter i elevernas lärmiljö samt om rektor skapar förutsättningar för personalen att delta i sådan kompetensutveckling.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektor skapar i låg utsträckning förutsättningar för att hinder i lärmiljön som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter ska identifieras och undanröjas.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn visserligen förmedlar en målsättning där alla elever och all personal ska känna sig inkluderade och uppleva samhörighet, men att betydelsen av tillgängliga lärmiljöer däremot inte är förankrad hos personalen. Granskningen visar också att det till viss del finns ett systematiskt arbete för att identifiera elevers olika behov i utbildningen och att det genomförs vissa insatser för att undanröja hinder i utbildningen efter elevernas behov men att arbetet inte är tillräckligt. Genomförda insatser har inte alltid fått genomslag i lärarnas arbete och de har inte heller utvärderats. Vidare visar granskningen att ansvarsfördelning och roller i arbetet med att skapa en tillgänglig utbildning behöver tydliggöras på skolenheten. Rektorn, elevhälsan och lärarna har identifierat ett behov av kompetensutvecklingsinsatser för att öka personalens kunskaper om neuropsykiatriska svårigheter och hur de kan ta sig uttryck hos pojkar och flickor. Personalen ges till viss del kunskap om vilka pedagogiska konsekvenser neuropsykiatriska svårigheter kan få i lärmiljön. Det behövs emellertid ytterligare insatser för att stärka personalens kunskap om vilka hinder elever med neuropsykiatriska svårigheter kan möta i undervisningen.

Målsättning och arbetsprocesser

Granskningen visar att rektorn visserligen förmedlar en målsättning om en tillgänglig utbildning men att den ännu inte är förankrad hos personalen. Av intervju med elevhälsan framgår att den målsättning som rektorn förmedlar handlar om att alla elever ska ges förutsättningar att lyckas i skolan, att alla elever ska kunna nå sina mål och må bra och att stöd till elever ska ges i klassrummet i så hög utsträckning som möjligt. I genomförda intervjuer framgår att innebörden av en tillgänglig lärmiljö inte är något som diskuteras på skolan. Av intervjun med rektorn framgår dock att tillgänglighet är ett perspektiv som hen beaktar genom organisering av skolan och genom vissa kompetensutvecklingsinsatser för lärarna. Vid tjänstefördelningen har rektorn exempelvis skapat en flexibilitet med hjälp av ett tvålärarys-tem och rektorn har också gett lärarna förutsättningar att utveckla ledarskapet i klassrummet. Dock har de enligt lärarna inte kunnat dra nytta av alla fördelarna med tvålärarys-temet ännu eftersom de har behövt vikariera för varandra. Detta har inneburit att de inte hunnit planera eller genomföra undervisningen gemen-samt så som det var tänkt.

Granskningen visar att det till viss del finns ett systematiskt arbete för att identi-fiera elevers olika behov i utbildningen och att det genomförs vissa insatser för att undanröja hinder i utbildningen efter elevernas behov, men att dessa insatser ännu inte fått genomslag i undervisningen och de har inte heller följts upp. Lärarna be-rättar att de pratar med överlämnande lärare när eleverna går i årkurs sex för att ta reda på vilka behov eleverna har innan de börjar i årkurs sju. Överlämnande och mottagande lärare träffas också för en kortare avstämning i början av årkurs sju för att alla lärare ska ges information om elevernas behov. Enligt lärare medför skolans storlek att de kan ha en tät dialog via både formella och informella möten med skolledningen vilket gör att skolledningen fortlöpande ges information när lärare identifierar hinder för en tillgänglig utbildning för elever.

Rektorn har identifierat vissa hinder i den pedagogiska och fysiska lärmiljön som behöver åtgärdas för att öka tillgängligheten. Av intervju med rektorn framgår att hen bland annat har identifierat ett behov av att stärka ledarskapet i klassrummet och att detta bland annat handlar om vad lärarna kan förändra i undervisningen för att den ska bli mer tillgänglig. Ett arbete för att utveckla undervisningen leds av skolans förstelärare och sker vid kollegiala träffar löpande över hela året. Lärare berättar att de tycker att det är svårt att möta alla elevers behov i undervisningen och att de behöver kompetensutveckling och verktyg för att utveckla undervis-ningen för att nå alla elever. Rektorn berättar att hen också har inlett ett arbete för att lärarna ska ta ansvar för alla sina elever. Detta eftersom det finns ett behov av att bryta en kultur eller ett synsätt på skolan som innebär att eleverna är bärare av problemen och att det är någon annan som ska ge elever stöd när det blir svårt för

elever. Detta är en av anledningarna till varför rektorn initierat fortbildningsinsatser om exempelvis ledarskapet i klassrummet och också föreläsningar om bemötande.

Av intervjuer med rektor, elevhälsan och lärare framgår att det fattats en del beslut på organisatorisk nivå för att göra utbildningen mer tillgänglig för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Exempel på beslut som fattats på organisatorisk nivå är att det vid schemaläggning förs diskussioner om hur schemat gynnar tillgängligheten för elever. Resurser omfördelas kontinuerligt och speciallärares schema läggs exempelvis alltid efter olika elevers behov. Ett annat exempel är att rektorn har infört ett tvåläraresystem på skolan. Tvåläraresystemet syftar enligt rektorn till att elever i så hög utsträckning som möjligt ska kunna få stöd i klassrummet. Rektor och lärare berättar att det finns schemalagd planeringstid för att lärare och speciallärare ska kunna planera undervisningen gemensamt men att denna planeringstid inte alltid har blivit av eftersom det kommit andra saker emellan, som att personal blivit sjuk och att lärarna har behövt vikariera för varandra. Rektor har också beslutat att lektionerna ska ha en gemensam lektionsstruktur som innebär att lärarna ska starta lektionerna på samma sätt utifrån givna punkter de kommit överens om. Tanken är att det ska stå på tavlan redan när eleverna kommer in i klassrummet för att de ska veta vad de ska göra, hur det ska göras och under vilken tid. Lärare som börjat använda den gemensamma lektionsstrukturen berättar att den bidragit till att öka tillgängligheten i undervisningen. Enligt rektorn är detta arbete nyligen påbörjat vilket är en anledning till att det ännu inte följts upp. Av intervju med elevhälsan och lärare framgår också att det nyligen köpts in en del material som portabla skärmar, stresshanteringsmaterial och hörselskydd för att möjliggöra att undervisningen görs mer tillgänglig i klassrummen. Det varierar dock om lärarna använder dessa hjälpmedel eller om de används utifrån elevernas behov. Enligt elevhälsan har det varit svårt att få lärarna att använda materialet i klassrummen och att de ännu inte hunnit följa upp hur och i vilken utsträckning materialet används. Av intervjuer framgår också att skolan är under ombyggnation och att det påverkar såväl elever som personal genom att elever haft svårt att koncentrera sig på grund av störande ljud och på grund av att det varit rörigt i klassrummen och i andra utrymmen som korridorer och matsal på skolan.

Granskningen visar att ansvarsfördelning och roller i arbetet med att skapa en tillgänglig utbildning inte alltid är tydliga för lärarna i årskurs sju till nio. Enligt elevhälsan och lärarna finns det ett behov av att tydliggöra vem som gör vad när det gäller tillgänglighetsarbetet på skolan. Enligt inkommen dokumentation finns det en elevhälsoplan för skolan där olika arbetsuppgifter och ansvar finns beskrivna för klassföreståndare, specialpedagog, speciallärare, skolkurator, skolsköterska och studie- och yrkesvägledare. Det framgår dock från intervjuer med elevhälsan och lärarna att elevhälsoplanen ännu inte implementerats i verksamheten. Det är enligt lärarna inte heller tydligt vilken roll förstelärarna har i tillgänglighetsarbetet. Enligt elevhälsan framgår också att det finns personal i elevhälsan som upplever att de inte har

mandat att prata med lärarna om att de behöver göra vissa förändringar i undervisningen utifrån elevernas olika behov.

Kompetensutveckling

Granskningen visar att rektorn i samverkan med elevhälsans personal har identifierat ett behov av kompetensutvecklingsinsatser för att öka personalens kunskaper om neuropsykiatriska svårigheter. Av intervju med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att kunskapen hos lärarna om hur man skapar en tillgänglig utbildning för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter behöver öka. Rektorn och elevhälsan uppger att de bland annat har identifierat ett behov av att utveckla ledarskapet i klassrummet, lektionsstruktur, tillgängliga lärmiljöer, gemensamma förhållningsätt och ordningsregler. Enligt rektorn varierar undervisningens kvalitet på skolenheten och flera lärare skulle kunna ha en tydligare struktur och en större variation i sin undervisning vilket skulle kunna gynna elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Av intervju med lärarna framgår att även de är medvetna om att de behöver mer kunskap om vilka pedagogiska konsekvenser neuropsykiatriska svårigheter kan få i lärmiljön.

Granskningen visar vidare att rektorn till viss del ser till att personalen ges kunskap om vilka pedagogiska konsekvenser neuropsykiatriska svårigheter kan få i lärmiljön men att det behövs fler insatser för att möta behoven som finns. Lärare och elevhälsa berättar att specialpedagogen och skolpsykologen har föreläst för personalen om bemötande och om elever som varit med om ett trauma för att lärarna ska bli bättre på att bemöta elever. De båda föreläsningarna har knutits ihop men ännu inte följts upp. Enligt rektorn, elevhälsan och lärare finns det behov av att fortsätta med fler kompetensutvecklingsinsatser för att öka personalens kunskap om neuropsykiatriska svårigheter. Lärarnas uppfattning är att de elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter och som hörs och syns mer tenderar att identifieras tidigare än de elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter men som inte hörs och syns lika mycket. Enligt lärarna, elevhälsan och rektorn finns det en medvetenhet om att även möta de tystare eleverna. Lärarna efterlyser dock handledning och kunskap om hur neuropsykiatriska svårigheter kan ta sig uttryck hos flickor och pojkar och hur de kan jobba för att ge alla elever, oavsett könstillhörighet, samma möjligheter till en tillgänglig lärmiljö.

Granskningen visar att det finns förutsättningar att delta i kompetensutvecklingsinsatser men att de insatser som nyligen genomförts inte primärt handlat om hur undervisningen kan göras tillgänglig för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Enligt elevhälsan har lärarna två eftermiddagar i veckan avsatta för kollegialt arbete. Kompetensutvecklingsinsatser som genomförts senaste läsåren har handlat om ledarskapet i klassrummet eller om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Förstelärarna har lett arbetet som bland annat inneburit att lärarna observerat varandras undervisning. Enligt lärarna finns det inte bra förutsättningar för att

kunna delta i kompetensutvecklingsinsatser som gäller en tillgänglig lärmiljö eftersom tiden redan är fylld av andra kompetensutvecklingsinsatser. Det finns ämnesdagar som anordnas för alla lärare i kommunen men på de träffarna har det inte varit fokus på tillgängliga lärmiljöer. Enligt lärarna är det inte heller tydligt vilket ansvar personal har att föra vidare kunskap de fått vid kompetensutveckling som de har genomfört. Kunskapen stannar ofta hos enskilda lärare och sprids inte vidare till övrig personal. Lärarna säger vidare att det är så mycket saker som ska tas upp på konferenstiden att de inte får tid till att reflektera över och dela med sig av nya kunskaper.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver i samverkan med personalen utveckla ett systematiskt arbete för att identifiera hinder i lärmiljön och genomföra nödvändiga förändringar som främjar en tillgänglig lärmiljö utifrån ett fokus på neuropsykiatriska svårigheter.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har initierat en viss förändring av skolans arbetsprocesser för att stärka lärares möjligheter till kollegialt lärande i samverkan med elevhälsan, men att ansvarsfördelningen mellan olika roller inte är helt klarlagd. Detta kan enligt Skolinspektionen medföra en risk att rektorn tillsammans med personalen inte identifierar de hinder som kan uppstå i lärmiljön för elever med neuropsykiatriska svårigheter och därmed heller inte åtgärdar dessa.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att se till att det finns ett arbetssätt för att identifiera hinder och därefter se till att nödvändiga förändringar genomförs i lärmiljön för att främja tillgängligheten. I det ingår att se till att ansvarsfördelning och roller är tydliga i tillgänglighetsarbetet. Därefter behöver rektorn följa upp att genomförda insatser leder till ökad tillgänglighet för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter.

- Rektorn behöver se till att all personal ges kunskap om neuropsykiatriska svårigheter och vilka pedagogiska konsekvenser dessa kan få i lärmiljön.

Skolinspektionen granskning visar att rektorn har påbörjat ett arbete med att identifiera och genomföra vissa kompetensutvecklingsinsatser, men att fler kompetensutvecklingsinsatser behöver genomföras för att stärka personalens kunskaper om neuropsykiatriska svårigheter och vilka pedagogiska konsekvenser dessa kan få i

lärmiljön. Visserligen finns viss kunskap hos en del personal om neuropsykiatriska svårigheter och dess konsekvenser i lärmiljön men kunskapen varierar hos personalen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn initierar kompetensutvecklingsinsatser om tillgängliga lärmiljöer. Detta skulle exempelvis kunna genomföras genom att rektorn ser till att inleda ett arbete med samtal i arbetslaget om innebörden av tillgängliga lärmiljöer under ledning av specialpedagogen. Härigenom kan lärare öka sin kännedom om varandras arbete för att skapa tillgänglighet. Vidare kan det fungera som ett sätt för rektorn att synliggöra de eventuellt olika synsätt som råder bland lärare. Med den kunskapen som utgångspunkt skulle rektorn kunna planera för vidare interna kompetensutvecklingsinsatser och eventuellt även utifrån nyligen reviderade digitala kurspaket via Specialpedagogiska skolmyndigheten.

I vilken utsträckning präglas undervisningen av tillgänglighet, så att de konsekvenser som förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas?

Inom detta område granskas hur lärarna, tillsammans med specialpedagogisk personal, arbetar för att göra undervisningen pedagogiskt tillgänglig med särskilt fokus på neuropsykiatriska svårigheter. Granskningen omfattar vidare om lärarna arbetar med att skapa en motiverande och engagerande undervisning utifrån olika elevers behov.

Granskningen omfattar också om lärarna arbetar för en socialt tillgänglig undervisning genom att främja delaktighet, samspel och gemenskap. Detta innefattar om lärarna genomför undervisningen på ett sätt som underlättar sociala situationer utifrån kunskap om neuropsykiatriska svårigheter. Vidare om personalen ser till att olikheter framhålls som något positivt där eventuella negativa attityder kopplade till neuropsykiatriska svårigheter synliggörs och problematiseras.

Granskningen omfattar också om lärarna arbetar för en fysisk tillgänglig undervisning utifrån kunskap om neuropsykiatriska svårigheter, det vill säga att aspekter som ljus, ljud, luft, visuell miljö och framkomlighet är omhändertagna och ordnade för att ge stöd till elevernas lärande.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen präglas i låg utsträckning av tillgänglighet så att de konsekvenser som kan förknippas med neuropsykiatriska svårigheter motverkas.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärarna visserligen tar reda på elevernas olika behov men att de i varierande grad utgår

från dem när de planerar och genomför undervisningen. Granskningen visar också att det varierar mellan lärare hur tydlig struktur och variation de har i undervisningen och att elevernas behov därmed inte alltid blir tillgodosedda. Det sker viss samverkan mellan lärare och elevhälsan i arbetet med att undanröja hinder för en tillgänglig undervisning, men arbetet behöver utvecklas. Elever ges vissa möjligheter att visa sina kunskaper men det sker inte alltid utifrån elevernas behov. Det framgår vidare att skolan visserligen arbetar för en värdegrund som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång, men att det trots detta arbete förekommer en nedsättande jargong när det gäller elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Det finns lärare som till viss del arbetar för att skapa samspel och delaktighet i undervisningen där olikheter ses som en tillgång, men alla lärare genomför inte ett sådant arbete. Lärarna styr i huvudsak inte gemensamma aktiviteter i undervisningen eller tar hänsyn till elevernas olika behov. I de fall negativa föreställningar och attityder kopplade till neuropsykiatriska svårigheter skulle förekomma har lärarna få strategier för att hantera dessa. Granskningen visar vidare att lärarna vid planering och genomförande av undervisningen endast till viss del tar hänsyn till fysiska aspekter av lärmiljön utifrån kunskaper om neuropsykiatriska svårigheter.

Pedagogisk tillgänglighet

Granskningen visar att lärarna till viss del tar reda på elevernas behov men det varierar om de utformar undervisningen efter behoven. Av intervjuer med rektorn, elevhälsa och lärare framgår att de har en genomgång av elevernas behov i samband med läsårsstart, klasskonferenser och vid återkommande möten i så kallade microarbetslag. Vid möten med microarbetslagen träffas lärare och speciallärare för att prata om de olika klassernas behov. Lärare berättar också att de tar reda på elevers behov genom att prata med eleverna i samband med lektioner, mentorstid och utvecklingssamtal. Av intervjuer med elever framgår dock att de upplever att det endast är vissa lärare som tar reda på elevernas olika behov men att inte alla lärare gör det och att behoven därför inte alltid blir tillgodosedda i undervisningen. Rektorn säger att det finns förutsättningar för lärare att sprida information till varandra om elevernas olika behov men att det också finns en inställning hos några lärare att det är någon annan som ska lösa svårigheterna. Av intervju med lärare framgår att de har några olika strategier för att utforma undervisningen efter elevernas perspektiv. De ger som exempel att de låter elever skriva i stödmallar och att de ger eleverna visuellt stöd för att många elever har svårt att ta en muntlig instruktion. Elever som hellre vill skriva på papper eller läsa i böcker ges enligt någon lärare den möjligheten. Av intervjuer med elever framgår dock att endast någon enstaka lärare låter eleverna skriva till exempel texter med hjälp av stödmallar och att elever som tycker att det är svårt att arbeta digitalt endast vid enstaka tillfällen har fått möjlighet att skriva på lösblad eller läsa texter i böcker istället för digitalt. Enligt elevhälsan är lärare intresserade av att utveckla sina strategier för att ta till vara elevernas perspektiv vid utformningen av undervisningen men att lärarnas

verktygslåda behöver bli större. Rektorn uppger att det skiljer sig åt om lärarna planerar sin undervisning utifrån elevernas styrkor och om de lyckas anpassa undervisningen efter elevernas behov eller inte. Att lärarna inte förändrar sin undervisning efter elevernas olika behov kan enligt elevhälsan leda till att alla elever inte får en tillgänglig undervisning.

Lärarna har begränsade möjligheter att samverka med specialpedagogisk personal för att göra undervisningen tillgänglig. Av intervju med rektorn, elevhälsa och lärare framgår att skolan under flera års tid haft begränsad tillgång till specialpedagogisk kompetens. Enligt elevhälsan finns det ingen organiserad samverkan mellan lärare och specialpedagog men i vissa fall har elevhälsans speciallärare fått handledning av en specialpedagog som är centralt anställd i kommunen. Detta för att specialläraren i sin tur ska kunna ge lärarna stöd. Detta har bidragit till att en del arbete med att utveckla undervisningen inte har fungerat tillfredsställande på skolan. Elevhälsan ger som exempel att de har sett att det behövs mer struktur och handledning när det gäller hur man kan ge bättre stöd till elever i undervisningen, men att det har varit svårt för de som ingår i elevhälsan och som inte är specialpedagoger att ha mandat att säga något om undervisningen till lärarna. Enligt rektorn träffas elevhälsoteamet en gång i veckan och lärarna kan anmäla ärenden direkt till elevhälsoteamet för att därefter få råd. Lärarna berättar att de exempelvis fått handledning av elevhälsoteamet kring specifikt en klass eftersom det finns ett omfattande stödbehov i klassen. I samband med handledningen har de tagit upp vikten av att skapa en gemensam lektionsstruktur och om att byta platser på eleverna eftersom eleverna blivit grupperade på ett sätt som inte är gynnsamt för deras lärande. Detta arbete har enligt elevhälsan dock ännu inte hunnit följas upp. Enligt rektorn har lärare och elevhälsoteam möjlighet att samverka kring tillgänglighetsarbetet men rektorn säger i sammanhanget att de olika professionerna har olika erfarenheter från att jobba i skolan och att de saknar kunskap om undervisning och att det är en utmaning att skapa samsyn när det gäller de dilemman som lyfts.

I granskningen framkommer att lärare i vissa delar skapar en tydlig struktur i undervisningen för att skapa en tillgänglig undervisning. Lärarna berättar hur de i samband med att eleverna går in i klassrummen samlar in deras mobiltelefoner och att tiden för lektionen och lektionens innehåll antingen står på tavlan eller finns projicerad på tavlan via projektor. Lärare berättar att de arbetar med vissa gemensamma strukturer i undervisningen som skapar en igenkänning för eleverna. Rektorn, elever och lärare berättar att lärarna träffar sina mentorselever varje vecka för att bland annat planera kommande vecka, vilket flera elever berättar att de uppskattar. Lärarna berättar att de ger informationen muntligt och att de också skriver informationen på tavlan så att eleverna antingen kan skriva eller fotografera av texten. Enligt rektorn och lärarna hjälper den gemensamma genomgången eleverna att få framförhållning och struktur i skolarbetet. Elever berättar att de uppskattar när lärarna skriver upp lektionens start- och sluttid och vad de ska arbeta med under lektionen på tavlan. Elever berättar också att det kan bli så att de inte

är aktiva under lektionerna om instruktionerna är otydliga. Någon lärare berättar att hen använder startuppgifter, som är relativt enkla, som eleverna börjar med direkt när de kommer in i klassrummet. Enligt läraren skapar startuppgifterna ett lugn eftersom eleverna kommer igång snabbt med skolarbetet. Lärarna berättar också att de arbetar för att det ska finnas en lektionsstruktur som känns igen på alla lektioner. Enligt rektorn varierar det dock mellan lärare hur lärarna arbetar för att göra undervisningen tillgänglig. Elevhälsan berättar att några lärare använder sig av bilder som stöd men att det är ett arbete som behöver utvecklas på skolan eftersom få använder det, och i de fall de används kan bilderna vara små och svåra att tyda.

Lärarna ger elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter vissa möjligheter att visa sina kunskaper. Av intervju med lärare framgår att de låter elever visa sina kunskaper skriftligt eller muntligt och att en del elever får längre tid på sig vid bedömningsuppgifter. Någon lärare berättar att hen låter elever svara på frågor i slutet av en lektion för att på så sätt ta reda på vad eleverna har förstått och vad de behöver arbeta vidare med. Av intervjuer med elever framgår dock att flera elever önskar att de fick mer skrivhjälp vid provtillfällen eller att de gavs fler möjligheter att göra muntliga prov. Enligt elevhälsan behöver flera elever tydligare information av lärarna om vad de förväntas göra för läxor och hur de ska förbereda sig inför prov. Rektorn berättar att de flesta lärarna ger eleverna möjlighet att göra skriftliga och muntliga prov men att de på skolan behöver nå ut till alla lärare så att eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på fler sätt utifrån deras behov.

Granskningen visar att lärarna till viss del ser till att det finns en variation i undervisningen utifrån elevernas behov, men att undervisningen inte varierar i tillräckligt hög utsträckning av alla lärare. Enligt några lärare tar de reda på vad eleverna kan inom ett område och utgår sedan från det när de planerar och genomför undervisningen. Flera lärare berättar också att de försöker lyfta in praktiska moment i undervisningen för att skapa intresse och för att motivera eleverna. Elever berättar dock att de har behov av större variation eller möjlighet att ta paus men att de inte alltid ges den möjligheten. Enstaka lärare berättar att de hjälper elever som inte orkar hålla energinivån uppe på eftermiddagarna genom att ge eleverna pauser och genom att anpassa uppgifterna. Elevhälsan berättar att de påtalat elevers behov av variation och möjlighet att ta pauser för lärarna men att de inte alltid når fram till lärarna. Rektorn berättar att hen pratat med lärarna om vikten av att genomgångar är korta, för att det kan vara särskilt svårt med långa genomgångar för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Det har också förts diskussioner om att lärarna ska variera arbetsformer mellan enskilt, par och grupp. Enligt rektorn har de på olika sätt pratat om vikten av en varierad undervisning på skolan, men uppger att det trots detta skiljer sig åt mellan olika lärare i hur mycket de varierar sin undervisning och att flera lärare behöver variera sin undervisning mer utifrån elevernas olika behov.

Social tillgänglighet

Granskningen visar att lärarna delvis arbetar för att skapa samspel och gemenskap i undervisningen i syfte att stärka en socialt tillgänglig lärmiljö, men att det råder en variation mellan lärarna om de genomför ett sådant arbete. Av intervjuer med lärare och elever framgår att en del lärare ser till att elever får möjlighet att regelbundet arbeta i par eller grupp som en del av undervisningen. I de fall elever arbetar i par eller grupp händer det att det är lärare som beslutar om gruppindelning och fördelar roller men att det i vissa fall är upp till eleverna själva att bestämma vem de ska sitta bredvid och vem de ska arbeta med. Lärare som beslutar om grupper och fördelar roller berättar att de bland annat gör det för att eleverna ska vara trygga i sina grupper. Enstaka lärare berättar hur de anpassar arbetsuppgifterna till olika elever när eleverna arbetar i grupp för att de ska känna att de lyckas. Rektorn berättar att det finns ett behov av att utveckla lärarnas arbete för att göra undervisningen mer socialt tillgänglig och för att skapa gemenskap i undervisningen och att detta till viss del kan utvecklas via en framtida kompetensutveckling som kommer att handla om betydelsen av relationer mellan lärare och elev för att skapa en tillgänglig utbildning. Enligt lärarna finns det inga särskilda strategier för hur de skapar goda relationer mellan elever eller mellan lärare och elever men de försöker arbeta för att alla elever ska bli sedda.

Vidare visar granskningen att lärare och övrig personal på skolenheten arbetar med några olika metoder för att skapa en lärmiljö som motverkar negativa attityder till elevers olikheter, men att arbetet inte fått genomslag i undervisningen. Av intervjuer med elever och elevhälsan framgår att de på skolan arbetar för en värdegrund som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång. Enligt elever lärare och elevhälsan framgår dock att det kan råda hård jargong på skolan och att elever kan säga nedsättande kommentarer till elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Det finns enligt lärarna inget uttalat gemensamt arbete för att stävja de negativa attityder som förekommer. Det bedrivs visserligen ett värdegrundsarbete på skolan som benämns STARS och som står för Språk Trygghet Attityd Respekt Studiero och som syftar till att främja delaktighet och gemenskap på skolan och att eleverna ska få förståelse för varandras olikheter. Av intervju med rektorn framgår dock att det varierar hur drivande och delaktiga lärarna är i att om-sätta värdegrundsarbetet i praktiken, så att det genomsyrar all undervisning på skolan. Det är skolans trygghetsteam som leder och planerar STARS-arbetet som innebär att eleverna exempelvis får arbeta med samarbetsövningar för att de ska lära känna varandra. Enligt rektor arbetar de för att STARS-arbetet ska genomsyra all undervisning på skolenheten eftersom hen inte bara vill att värdegrundsarbetet ska ske på mentorstiden. Av intervjuer med samtliga framgår dock att STARS-arbetet inte genomsyrar all undervisning på skolenheten utan att det främst är ett arbete som sker under en mentorslektion varje vecka. Enligt rektorn behöver lärarna också bedriva ett sådant arbete i undervisningen. Lärare berättar att eleverna i några årskurser känner till och har förståelse för varandras olika behov och att de

hjälper varandra utifrån det men att detta inte gäller alla klasser. Enligt lärare saknas både kunskap och förståelse hos många av eleverna för de olika behov som finns i klasserna och att detta är något som de skulle behöva arbeta med i större utsträckning. Lärare berättar att elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter har blivit utsatta av andra elever på grund av sina svårigheter.

Granskningen visar att det till viss del sker en samverkan mellan lärare och elevhälsa för att skapa en gemenskap i undervisningen men att detta inte är ett styrt uppdrag från rektorn. Av intervju med lärare framgår att de vid något tillfälle när de haft utmaningar med en klass fått handledning av elevhälsan och att de då bland annat pratat om vikten av att bryta grupperingar som uppstått för att de sett att vissa elever haft svårt för att samarbeta. Lärarna har också haft diskussioner med elevhälsan om elevernas placeringar. Enligt elevhälsan kan också det så kallade trygghetsteamet som består av rektorn, fritidspedagoger, skolsköterska, skolkurator och en lärare för yngre årskurser involveras när det finns utmaningar i en klass. Trygghetsteamet och lärarna kan gemensamt tänka kring exempelvis elevplaceringar i klassrummet. Det har vidare förts diskussioner mellan lärare och elevhälsan som handlat om bemötande och vikten av att intressera sig för eleverna och deras intressen och att skapa goda relationer mellan lärare och elever. Lärarna berättar att det inte finns något uttalat eller något styrt uppdrag från rektorn att lärare och elevhälsa ska samverka kring social tillgänglighet. Rektorn utgår från att lärarna ska röra sig i korridorerna och att alla elever är allas ansvar. Enligt lärarna pratar skolsköterska och kurator med lärarna om vad de kan tänka på utifrån samtal de haft med eleverna men utöver det finns det enligt lärarna ingen organiserad samverkan om social tillgänglighet. Om det inträffar något speciellt vet dock alltid lärarna vem de kan vända sig till.

Fysisk tillgänglighet

Granskningen visar att lärare sällan tar hänsyn till fysiska aspekter i lärmiljön vid planering och genomförande av undervisningen, som ett led i att göra undervisningen tillgänglig för elever med neuropsykiatriska svårigheter. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att klassrummen ofta är möblerade utifrån en standardmöblering som innebär att eleverna antingen sitter placerade vid sidan om varandra i längre rader i bredd, alternativt är de placerade vid sidan om varandra i par med ett flertal par efter varandra. Granskningen visar vidare att lärare till viss del tar hänsyn till aspekter som möblering, ljud, ljus när de planerar och genomför undervisningen. Elever berättar om lärare som anpassar sin röst och viskar när det ska vara tyst vilket eleverna uppskattar. Lärarna berättar om salar där tillgängligheten är sämre. Antingen kan det bero på salens utformning som gör att elever inte ser tavlan eller så kan det bero på att det finns mycket material i lektionssalen som distraherar eleverna. Enligt rektorn, elevhälsan och lärarna renoveras skolan och de säger att det finns mycket som kan bli bättre när det gäller exempelvis ventilation och ljud. De berättar att det under renoveringen av skolan förekommer störande ljud från korridorerna som når in i klassrummen och det finns få möjligheter

för elever som behöver en lugnare lärmiljö att få det. Lärare berättar att borrhälsan i ombyggnationen stör eleverna och att elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter lätt tappar fokus till följd av det. Enligt elevhälsan, lärare och elever finns det få grupprum i anslutning till skolans klassrum. De säger också att det varierar bland lärarna hur mycket grupprummen används. Av intervjuer med lärare och elevhälsa och av lektionsobservationer framgår att det inte finns några avskärade platser i klassrummen, men enligt lärare har de möjlighet att använda nyinköpta portabla skärmar till eleverna. Av intervjuer med elever och av lektionsobservationer framgår dock att dessa skärmar endast används vid enstaka lektioner och inte alltid på ett sätt som ökar den fysiska tillgängligheten. Enligt rektorn har elevhälsan arbetat för en fysisk tillgänglighet genom inköp av taktile leksaker, skärmar och sittkuddar, men rektorn ser att alla lärare inte har implementerat det i undervisningen ännu.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, i samverkan med elevhälsan, utveckla undervisningen så att den i högre grad blir pedagogiskt tillgänglig för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter.

Skolinspektionens granskning visar att arbetet för att skapa en pedagogiskt tillgänglig undervisning för elever med neuropsykiatriska svårigheter är otillräckligt. Lärare tar till viss del reda på elevernas behov men granskningen visar att undervisningen inte alltid utformas så att den blir tillgänglig för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter. Elevers behov av struktur, tydlighet och sammanhang blir inte alltid tillgodosett.

Skolinspektionen rekommenderar att lärare i samverkan med elevhälsan utvecklar sitt arbete med att identifiera elevernas behov och att de med utgångspunkt i den kunskapen utformar undervisningen för att undanröja hinder i elevernas lärande. Arbetet kan till exempel genomföras inom ramen för arbetslagstid och genom att arbetstid kontinuerligt avsätts för att gemensamt diskutera pedagogisk tillgänglighet. Med stöd av den kunskap som förvärvas genom kompetensutvecklingsinsatser kan olika pedagogiska strategier utvecklas och provas i undervisningen.

- Lärarna behöver, i samverkan med elevhälsan, stärka den sociala lärmiljön för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter så att undervisningen främjar delaktighet och gemenskap.

Skolinspektionens granskning visar att arbetet med att göra undervisningen socialt tillgänglig för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter är begränsat. Lärarna arbetar till viss del för att främja gemenskap där olikheter ses som en tillgång,

men det saknas en samsyn på skolenheten när det gäller vilka strategier som kan användas för att stärka den sociala tillgängligheten.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärare arbetar med att utveckla undervisningen så att elevernas möjligheter att lära i gemenskap med andra stärks. Lärarna behöver planera och genomföra undervisningen på ett sätt som skapar och underlättar sociala situationer och arbeta aktivt för en lärmiljö där olikheter framhålls som något positivt. Förslagsvis kan arbetet inledas med att lärare delger varandra exempel på hur de, utifrån ett fokus på neuropsykiatriska svårigheter, har utformat uppgifter som möjliggjort för elever att lära i samspel med andra. Arbetet kan med fördel ske i samverkan med skolans specialpedagog, speciallärare och kurator, som utifrån sina kompetenser kan bidra med att synliggöra lärarens roll och ansvar vid exempelvis grupparbeten. Elevhälsan kan också fungera som ett stöd för lärarna i att utveckla olika inslag i undervisningen som främjar en socialt tillgänglig lärmiljö.

- Lärare behöver i samråd med elevhälsan och rektorn inleda ett aktivt arbete med att ta fysiska tillgänglighetsaspekter i beaktande vid planering och utformning av undervisningen utifrån ett fokus på neuropsykiatriska svårigheter.

Det varierar om lärarna tar hänsyn till fysiska aspekter vid planering och genomförande av undervisningen. Det finns få möjligheter för elever att arbeta ostört och hjälpmedel såsom skärmar för att underlätta för elever att avskärma sig används inte alltid på ett sätt som ökar den fysiska tillgängligheten. Skolinspektionens granskning visar att lärare sällan tar hänsyn till fysiska aspekter i lärmiljön utifrån kunskap om neuropsykiatriska svårigheter vid planering och genomförande av undervisningen. Det framkommer att lokalernas utformning innebär vissa begränsningar och att fler anpassningar hade kunnat göras. Att lärare endast delvis anpassar sin undervisning och inte gör anpassningar i den fysiska lärmiljön i någon större utsträckning, riskerar att få till följd att alla elever inte kan ta del av alla delar av undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför lärarna att i samverkan med rektorn och elevhälsan, se över den fysiska lärmiljön i och utanför undervisningssalarna. Arbetet behöver fokusera på att identifiera vilka fysiska hinder som lärmiljön kan ge upphov till för elever med neuropsykiatriska svårigheter, i samband med olika undervisningssituationer. Förslagsvis kan personalen utgå ifrån olika situationer för lärande för att få syn på vilka hinder som kan uppstå i samband med exempelvis genomgångar, självständigt arbete och vid gemensamma aktiviteter i interaktion med andra. Utifrån en sådan kartläggning kan personalen gemensamt komma fram till vilka förändringar som behövs och kan genomföras i den fysiska lärmiljön samt vilka anpassningar som kan göras vid planering och genomförande av undervisningen.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Katrin Söderlind.

Sara Algulin har varit föredragande i ärendet.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Susanne Nordberg deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Denna granskning genomförs i 30 skolor runt om i landet, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Rosenholmsskolan i Nässjö kommun som huvudman ingår i denna granskning. Enligt uppgifter från rektor går 85 elever i årskurs 7-9 på skolenheten.

Skolinspektionen granskade Rosenholmsskolan den 22 och 23 mars 2023. Granskningen genomfördes av Sara Algulin och Susanne Nordberg.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Elevintervjuer
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med elevhälsan
- En intervju med rektor
- Skriftlig information som har begärts in från rektorn
- Lektionsobservationer och observationer i lärmiljön

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningen för faktakontroll.

Mer information om den tematiska kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolors arbete för en inkluderande utbildning - fokus på tillgänglighet i lärmiljön kopplat till neuropsykiatriska svårigheter \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/om-skolinspektionen/arbetsomraden/tematisk-kvalitetsgranskning)

Bilaga 3: Författningsstöd

Utgångspunkter

Utbildningen inom skolväsendet syftar enligt **skollagen** (2010:800) till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § skollagen).

Enligt **förarbetena** bör Sveriges internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet (prop. 2009/10:165 s 221). Sådana förpliktelser finns bl.a. i **Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter** (barnkonventionen), som gjorts till svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). Rättigheterna enligt barnkonventionen ska tillförsäkras varje barn, utan åtskillnad av något slag och oavsett exempelvis barnets kön eller funktionsnedsättning (artikel 2).

Sverige har även ratificerat **Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning** (SÖ 2008:26). Enligt konventionen ska konventionsstaterna säkerställa bl.a. att personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till en inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet. Skälig anpassning ska erbjudas utifrån personliga behov och personer med funktionsnedsättning ska ges nödvändigt stöd inom det allmänna utbildningssystemet. Ändamålsenliga individanpassade stödåtgärder ska erbjudas i miljöer som erbjuder största möjliga kunskapsrelaterade och sociala utveckling som är förenlig med målet fullständig inkludering (artikel 24). I **den allmänna kommentaren** till artikel 24 anges bl.a. att inkluderande utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Inkluderande utbildning är resultatet av en pågående process där aktörerna åtagit sig att arbeta proaktivt med att undanröja hinder som motverkar rätten till utbildning. Inkluderande utbildning förutsätter vidare förändringar i kultur, politik och praktik som tillgodoser möjligheten för ordinarie skolor att på ett effektivt sätt inkludera alla studerande (Allmän kommentar nr 4 om rätten till inkluderande utbildning, punkt 10).

Bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet oavsett bland annat funktionsnedsättning finns i **diskrimineringslagen** (1 kap. 8 § andra stycket skollagen). Med diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) avses, utöver bl.a. direkt och indirekt diskriminering, även bristande tillgänglighet – det vill säga

att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att skäliga åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning (1 kap. 4 § diskrimineringslagen). Den som bedriver utbildning ska också bedriva ett förebyggande och främjande arbete och verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett exempelvis kön eller funktionsnedsättning (3 kap. 1-3 och 16-17 §§ diskrimineringslagen).

Tillgänglighet i lärmiljö och undervisning

Utbildningen i grundskolan syftar till att ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska vidare främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet (10 kap. 2 § skollagen). I bestämmelsens **förarbeten** konstateras bl.a. att elever är olika och har olika behov men alla har rätt till en likvärdig grundskoleutbildning. Skolgången ska därför anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Anpassningen får dock inte göras på ett sådant sätt att den kan leda till att elevernas möjligheter att knyta allsidiga kontakter inskränks. Inte heller får elevernas grundläggande rätt att tillhöra en fast grupp, en social gemenskap, inskränkas annat än om mycket starka skäl motiverar detta (prop. 2009/10:165 s 367).

Enligt **skollagen** ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolenheten, verka för att utbildningen utvecklas och ansvara för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9-10 §§ skollagen). Rektorn ansvarar också för att ett kvalitetsarbete bedrivs vid skolenheten samt att detta genomförs under medverkan av personal och elever (4 kap. 4 § skollagen). Enligt **läroplanen** har rektorn ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv, att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen samt att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen (Lgr 22 2.8 Rektors ansvar).

Av **skollagen** följer att de elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 § skollagen). Med funktionsnedsättning avses, enligt **förarbeten**, inte bara fysiska funktionshinder som syn- och hörselnedsättningar, utan också exempelvis nedsättningar inom ramen för autismspektrat, ADHD och dyslexi. Den som har en funktionsnedsättning som medför

svårigheter att nå kunskapskraven ska inte bara ges tillräckligt stöd för att nå den lägsta godtagbara kunskapsnivån (prop. 2013/14:148 s. 55).

En elev i grundskolan ska enligt **skollagen** ges extra anpassningar om det befaras att eleven inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd i grundskolan ska ges elever på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 5 och 7-10 §§ skollagen). Enligt **skolförordningen** ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

I **läroplanen** förtydligas att en likvärdig utbildning inte innebär att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov och skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla (Lgr 22, 1 En likvärdig utbildning). Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd samt samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska bl.a. ta hänsyn till varje enskild individs behov och förutsättningar samt handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Enligt **skollagen** ska det finnas elevhälsa, som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och som främst verkar förebyggande och hälsofrämjande samt stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål (2 kap. 25 § skollagen). Enligt **läroplanen** har rektorn ett särskilt ansvar bl.a. för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22 2.8 Rektors ansvar).

Enligt **skollagen** ska det för utbildningen finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap. 35 § skollagen). Alla elever ska vidare tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde 1: Rektorn behöver i samverkan med personalen utveckla ett systematiskt arbete för att identifiera hinder i lärmiljön och genomföra nödvändiga förändringar som främjar en tillgänglig lärmiljö utifrån ett fokus på neuropsykiatriska svårigheter.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2: Rektorn behöver se till att all personal ges kunskap om neuropsykiatriska svårigheter och vilka pedagogiska konsekvenser dessa kan få i lärmiljön.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 3: Lärare behöver, i samverkan med elevhälsan, utveckla undervisningen så att den i högre grad blir pedagogiskt tillgänglig för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 4: Lärarna behöver, i samverkan med elevhälsan, stärka den sociala lärmiljön för elever som kan ha neuropsykiatriska svårigheter så att undervisningen främjar delaktighet och gemenskap.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 5: Lärare behöver i samråd med elevhälsan och rektorn inleda ett aktivt arbete med att ta fysiska tillgänglighetsaspekter i beaktande vid planering och utformning av undervisningen utifrån ett fokus på neuropsykiatriska svårigheter.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: